

การแทรกแซงของภาษาสวิสเยอรมันในภาษาเยอรมันมาตรฐาน ของหญิงไทยในเขตสวิสเยอรมัน

Interference of Swiss German in Standard German of Thai Women Immigrants in German-Speaking Switzerland

กรกช อັตตวิริยะนุภาพ*

Korakoch Attaviriyapunap

บทคัดย่อ

เขตที่พูดภาษาเยอรมันในประเทศสวิตเซอร์แลนด์นั้นมักถูกยกเป็นตัวอย่างสำหรับสถานการณ์การใช้วิธภาษาสองรูปแบบควบคู่กันไป คือ ภาษาถิ่นสวิสเยอรมันต่างๆ กับภาษาเยอรมันมาตรฐาน การเรียนภาษาเยอรมันในฐานะภาษาที่สองของคนต่างชาติท่ามกลางบริบทนี้ นับว่าลำบากเป็นสองเท่า ดูเหมือนว่าผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้วิธภาษาทั้งสองรูปแบบนี้ไปพร้อมๆ กัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ยาก และมักปรากฏว่ามีการแทรกแซงของภาษาสวิสเยอรมันในภาษาเยอรมันมาตรฐานของพวกเขา

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะนำเสนอภาพบริบทการใช้ภาษาเยอรมันในเขตที่พูดภาษาเยอรมันของสวิตเซอร์แลนด์ ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างภาษาสวิสเยอรมันกับภาษาเยอรมันมาตรฐาน ตลอดจนตัวอย่างการแทรกแซงของภาษาเยอรมันแบบเบิร์นในการใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐานของหญิงไทยในสวิตเซอร์แลนด์ด้วย ทั้งนี้โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์มาประกอบการนำเสนอและอภิปรายผล

Abstract

The German-speaking Switzerland is always cited as a prototypical diglossia speech community where dialects, generally termed as Swiss German, are used pararell to the standard variety. The choice of the variety used is functional and media-oriented depending on the communicative

situations. Foreign immigrants in German-speaking Switzerland trying to acquire German language usually have to face double difficulties since what they learn in classes (Standard German) is not always compatible with the input they predominantly get (Swiss German), or they may have to master both varieties to be really integrated. Most of them have Swiss German interference in their Standard German repertoire.

This article aims to give an overview of the diglossia situation in the German-speaking Switzerland and also some remarkable differences between Swiss German and Standard German. Some empirical data showing the Bernese German interference in the usage of Standard German spoken by Thai women immigrants in Switzerland will also be presented and discussed.

๑. บทนำ

ประเทศสวิตเซอร์แลนด์มีภาษาราชการรวม ๔ ภาษาด้วยกัน คือ ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอิตาเลียน และภาษาโรมาન્ซ์ (เรียงลำดับตามสัดส่วนจำนวนผู้พูดจากมากไปหาน้อย) เขตที่พูดภาษาเยอรมัน (German speaking Switzerland) ซึ่งในบทความนี้ใช้เรียกสั้นๆ ว่า “เขตสวิตเซอร์มัน” ตรงกับคำภาษาเยอรมันว่า “Deutschschweiz” หมายถึงส่วนของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ที่ใช้ภาษาเยอรมันเป็นภาษาราชการ อันได้แก่ ภูมิภาคตะวันออก ตอนกลาง และบริเวณตะวันตกเฉียงเหนือ เขตสวิตเซอร์มันมักถูกยกเป็นตัวอย่างสำหรับสถานการณ์การใช้ภาษาที่เรียกว่า diglossia (Crystal 1992: 104/Bußmann 2002: 167) Ferguson (1959) เป็นผู้บัญญัติศัพท์นี้ขึ้นเพื่อใช้บรรยายปรากฏการณ์ทางภาษาศาสตร์สังคมที่ในชุมชนภาษาหนึ่งมีการใช้วิธภาษา (language varieties) สองรูปแบบควบคู่กันไป โดยที่แต่ละวิธภาษานั้นมีขอบข่ายการใช้งานและบทบาทหน้าที่เฉพาะของตนโดยปกติแล้วจะแยกวิธภาษาดังกล่าวนี้เป็นภาษาสูง (high) กับภาษาต่ำ (low) ทั้งนี้แบ่งแยกโดยความแตกต่างในแง่ความเป็นทางการ คือ ภาษาสูงใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ส่วนภาษาดำเนินใช้สำหรับการสนทนาในชีวิตประจำวัน Ferguson ได้ระบุความแตกต่างระหว่างบริบทสองภาษาเช่นนี้กับการที่ในสังคมหนึ่งมีการใช้ภาษาถิ่นต่างๆ ด้วย นอกเหนือไปจากภาษามาตรฐานไว้ว่า กรณีของบริบทสองวิธภาษาจะไม่มีประชากรใดในชุมชน

ภาษานั้นเลยที่ใช้ภาษาสูงหรือภาษามาตรฐานในการสนทนาทั่วไป และการพยายามทำเช่นนั้นถือเป็นการทำตัวแปลกแยกจากสมาชิกในชุมชนภาษาเดียวกัน ในเขตสวิตเซอร์แลนด์มีการใช้วิธภาษาสองระบบควบคู่กันไปตามคำจำกัดความนี้ คือ ภาษาเยอรมันมาตรฐาน (Standard German) กับภาษาถิ่นสวิตเซอร์แลนด์ต่างๆ (Swiss German dialects) เรียกโดยรวมว่า "ภาษาสวิตเซอร์แลนด์" (Swiss German) สถานการณ์การใช้ภาษาเยอรมันทั้งสองวิธภาษาในเขตสวิตเซอร์แลนด์นั้นมีลักษณะเฉพาะบางประการ นอกจากนี้วิธภาษาทั้งสองยังมีความแตกต่างที่เห็นได้ชัดในหลายประการด้วยกัน อันจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป บริบทสองวิธภาษาเช่นนี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเรียนรู้ภาษาเยอรมันในฐานะภาษาที่สองของชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเขตสวิตเซอร์แลนด์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทำให้ยากลำบากในการเรียนภาษามาตรฐาน และก่อให้เกิดการแทรกแซงของภาษาถิ่นสวิตเซอร์แลนด์ในภาษาเยอรมันมาตรฐานของพวกเขา ในบทความนี้ นอกจากจะบรรยายภาพรวมของบริบทสองวิธภาษาในเขตสวิตเซอร์แลนด์และผลกระทบที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาเยอรมันมาตรฐานในฐานะภาษาที่สองแล้ว ผู้เขียนยังจะนำเสนอตัวอย่างอิทธิพลภาษาเยอรมันแบบเบิร์น (Bernese German) ซึ่งเป็นวิธภาษาถิ่นสวิตเซอร์แลนด์ภาษาหนึ่งที่ปรากฏแทรกแซงในการใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐานของหญิงไทยที่ใช้ชีวิตในเขตสวิตเซอร์แลนด์ด้วยทั้งนี้โดยอ้างอิงข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ผู้เขียนเป็นผู้เก็บรวบรวมด้วยตนเอง

๒. สถานการณ์การใช้ภาษาเยอรมันในเขตสวิตเซอร์แลนด์

เขตสวิตเซอร์แลนด์มีการใช้วิธภาษาสองรูปแบบของภาษาเดียวกันควบคู่กันไป กล่าวคือ ใช้ภาษาถิ่นต่างๆ กับภาษามาตรฐาน เกณฑ์แบ่งแยกระหว่างภาษามาตรฐานกับภาษาถิ่นที่ชัดเจนที่สุดคือ ภาษามาตรฐานนั้นมีการกำหนดกฎเกณฑ์การใช้ที่ถูกต้องไว้อย่างละเอียดชัดเจน เป็นเครื่องมือในการสื่อสารในวงราชการ สถาบันสำคัญในสังคม ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาอื่นๆ ซึ่งถือว่าเป็นเหตุผลทางการเมืองและสังคมเป็นหลัก ส่วนความแตกต่างในส่วนที่เกี่ยวกับตัวภาษาจริงๆ นั้นจะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ ๔

คนสวิตเซอร์แลนด์ในแต่ละท้องถิ่นจะพูดภาษาถิ่นของตนซึ่งอาจเรียกแยกออกได้เป็นหลายๆ ภาษาถิ่นตามแต่ละท้องถิ่น เช่น ภาษาเยอรมันแบบเบิร์น (Bernese German) ภาษาเยอรมันแบบซูริค (Zurich German) ภาษาเยอรมันแบบลูเซิร์น (Lucerne German) เป็นต้น ทั้งนี้เส้นแบ่งระหว่างภาษาถิ่นแต่ละภาษานั้นย่อมมีอาจทำได้แบบเดียวกับเขตการปกครอง แต่หมายความว่าแนวต่อเนื่อง (continuum) ของภาษาถิ่นต่างๆ นอกจากนี้ การที่การใช้ภาษาถิ่นทั้งหลายมิได้มีกฎ

เกณฑ์ตายตัว ในแต่ละภาษาถิ่นเองจึงมักมีการแปรของภาษา (variation) เช่นกัน คำว่า “ภาษาสวิสเยอรมัน” (Swiss German) นั้น เป็นคำเรียกโดยรวมที่มีได้เจาะจงว่าเป็นภาษาของท้องถิ่นใดโดยเฉพาะ เพราะแม้ว่าภาษาถิ่นของแต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกันอยู่ แต่ก็มีลักษณะร่วมกันที่เป็นตัวแบ่งแยกระหว่างวิธภาษาถิ่นกับวิธภาษามาตรฐานออกจากกัน ลักษณะร่วมนี้เองที่ทำให้คนสวิสเยอรมันสามารถสื่อสารกันได้เข้าใจแม้จะพูดภาษาถิ่นคนละภาษาก็ตาม

บริบทที่คนสวิสจากต่างท้องถิ่นต่างคนต่างพูดภาษาถิ่นของตน ถือเป็นลักษณะเฉพาะของชุมชนภาษาเยอรมันในสวิตเซอร์แลนด์ เพราะในชุมชนภาษาส่วนใหญ่ที่ยังคงมีการใช้ภาษาถิ่นกันอยู่อย่างแพร่หลาย (แม้แต่ในประเทศไทยเอง) โดยปกติเมื่อคนต่างถิ่นสนทนากัน มักจะใช้ภาษากลางหรือภาษามาตรฐาน เพียงแต่ลดระดับความเป็นทางการลงเท่านั้น ถ้ามิได้อยู่ในบริบทที่เป็นทางการ ตัวอย่างเช่นในเยอรมนี แม้จะยังคงมีการใช้ภาษาถิ่นต่างๆ อย่างแพร่หลาย แต่มีอาจเรียกได้ว่าเป็นบริบทสองวิธภาษาเฉกเช่นในเขตสวิสเยอรมัน เนื่องจากภาษาถิ่นโดยทั่วไปจะใช้พูดกันเฉพาะในหมู่ชนชั้นสังคมระดับต่ำ ในเขตอุตสาหกรรม หรือในเขตชนบท ภายในครอบครัว และเครือข่ายหรือในหมู่บ้าน รวมทั้งมีบางท้องถิ่นที่ภาษาถิ่นสูญหายไปแล้วและใช้แต่ภาษามาตรฐานอย่างเดียวกั้นที่มีการสื่อสารพูดคุยกันนอกวงสังคมที่ใช้ภาษาถิ่นเดียวกับตน ผู้พูดจะใช้วิธภาษาที่เรียกว่า “ภาษาพูด” ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเกิดวิธภาษาที่สามแทรกขึ้นมาทำให้ไม่ถือว่าเป็นบริบทสองวิธภาษา เพราะแม้ในภาษาพูดนี้อาจมีอิทธิพลจากภาษาถิ่นปรากฏอยู่บ้าง แต่ก็ยังอยู่ในกรอบโครงสร้างของภาษามาตรฐาน (Schläper 1994) ขณะที่ในสวิตเซอร์แลนด์นั้นถือว่าเป็นระบบสองภาษาโดยสมบูรณ์ ภาษาพูดกับภาษาถิ่นคือสิ่งเดียวกัน” คนสวิสนิยมเรียกภาษาเยอรมันมาตรฐานนั้นว่าเป็น “ภาษาเยอรมันสำหรับการเขียน” (Written German)^๑ การเลือกใช้วิธภาษาหนึ่งภาษาใดนั้น แทบถือเป็นสูตรสำเร็จว่า “ภาษามาตรฐานใช้สำหรับการเขียน ภาษาถิ่นใช้สำหรับการพูด” ในบางครั้งจึงมีการเรียกว่าเป็น “สถานการณ์สองวิธภาษาขึ้นอยู่กับสื่อ” (medial diglossia) แม้แต่ภายในครอบครัว

^๑ ในเขตสวิสเยอรมันนั้น ทุกคนจะพูดภาษาถิ่นของตนและปรับเข้าหากัน เช่น เวลาคนจากเบิร์นพูดภาษาเยอรมันแบบเบิร์น คนจากซูริคจะพูดภาษาเยอรมันแบบซูริคตอบ ขณะที่คนเยอรมันจากบาวาเรียจะไม่พูดกับคนจากฮัมบูร์กด้วยภาษาบาวาเรีย หรือคนไทยที่มาจากภาคเหนือจะไม่รู้คำเมืองโดยที่คนใต้ได้ตอบเป็นภาษาได้ เป็นต้น แต่คนสวิสเยอรมันเติบโตมาด้วยสภาวะการใช้ภาษาเช่นนี้ และโดยส่วนใหญ่สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ดี แม้จะพูดแตกต่างกัน และอาจมีบางภาษาถิ่นที่คนจากต่างถิ่นเข้าใจค่อนข้างลำบากก็ตาม.

^๒ คำที่ใช้เรียกภาษาเยอรมันมาตรฐานที่นิยมใช้อีกคำ คือ High German.

ยามที่เขียนจดหมายทักทายยังมีการใช้ภาษามาตรฐาน ทั้งๆ ที่ในชีวิตประจำวันไม่เคยพูดภาษามาตรฐานด้วยกันเลย อย่างไรก็ตามการใช้วิธภาษายังมีปรากฏเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการใช้ภาษาถิ่นในงานวรรณกรรม เพลง ประกาศต่างๆ หรือจดหมายส่วนตัว โดยเฉพาะในหมู่วัยรุ่น และในโลกปัจจุบันที่สื่อใหม่ๆ ทำให้เส้นแบ่งระหว่างการเขียนกับการพูดในหลายๆ กรณีมิได้ชัดเจนอีกต่อไป การใช้ภาษาถิ่นในการเขียนย่อมมีเพิ่มขึ้นไปด้วย เช่น ในการส่งอีเมลล์หรือข้อความทางโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

บริบทของวิธภาษาในเขตสวิสเยอรมันยังมีลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งคือ ขณะที่ภาษาถิ่นในหลายๆ ชุมชนภาษานั้นจำกัดการใช้อยู่ในบางชนชั้นของสังคม หรือใช้ในเขตชนบทมากกว่าในเขตเมือง และภาษามาตรฐานมักถือเป็นภาษาที่มีสถานะสูงกว่า เป็นเครื่องแสดงศักดิ์ศรี ส่วนวิธภาษาอื่นๆ มีสถานะด้อยกว่า (อมรา ๒๕๔๑: ๒๐) ภาษาถิ่นในเขตสวิสเยอรมันกลับมิได้เป็นตัวบ่งบอกสถานะทางสังคม การศึกษา เศรษฐกิจ หรือการเมืองแต่อย่างใด ภาษาสวิสเยอรมันมีฐานะเท่าเทียมกับภาษามาตรฐานหรือในบางสถานการณ์ถือว่ามีสถานะสูงกว่าด้วยซ้ำ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นภาษาที่แสดงความใกล้ชิดและให้ความรู้สึกว่าเป็นพวกพ้องเดียวกัน (Matthey 2005: 25-26) เป็นตัวบ่งบอกความเป็นคนสวิสเยอรมัน ส่วนภาษามาตรฐานเป็นภาษาที่แสดงความเห็นต่าง ทั้งนี้เนื่องจากภาษามาตรฐานใช้เฉพาะในการเขียน ในสถานการณ์การพูดนั้น การใช้จำกัดอยู่เพียงในวงแคบ คือเฉพาะสถานการณ์ที่เป็นทางการ เช่น ในสถาบันการศึกษา การประชุมรัฐสภา การพูดในที่สาธารณะ หรือเวลาพูดกับคนต่างชาติซึ่งไม่สามารถเข้าใจภาษาถิ่นสวิสเยอรมันเท่านั้น การใช้ภาษาเฉพาะในบางสถานการณ์เช่นนี้ทำให้คนสวิสเยอรมันแม้จะอ่านเขียนและเข้าใจภาษาเยอรมันในระดับเดียวกับเจ้าของภาษาโดยทั่วไป แต่การใช้วิธภาษานี้สำหรับการพูด โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ อาจเป็นเรื่องยากลำบากสำหรับผู้มีประสบการณ์ในการพูดภาษาเยอรมันมาตรฐานน้อย คนสวิสเยอรมันที่ไม่ชอบพูดภาษามาตรฐานจำนวนไม่น้อยจึงมักกล่าวว่า “ภาษาแม่” ของพวกเขาคือภาษาสวิสเยอรมัน ส่วนภาษาเยอรมันมาตรฐานนั้นเป็น “ภาษาต่างประเทศ” (Barbour/Stevenson 1998: 226) ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าแนวคิดนี้ไม่ถูกต้อง เพราะความสามารถใน

การใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐานของคนสวิสเยอรมันนั้นแม้จะแตกต่างกันไปในแต่ละทักษะ แต่ภาษาเยอรมันมาตรฐานมีใช้ภาษาต่างประเทศสำหรับพวกเขาอย่างแน่นอน^๙

๓. ผลกระทบของปรากฏการณ์สองวิธภาษาที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาเยอรมันสำหรับคนต่างชาติในเขตสวิสเยอรมัน

อันที่จริงปรากฏการณ์การใช้ภาษาถิ่นอย่างแพร่หลายควบคู่ไปกับวิธภาษามาตรฐานนั้นมิได้เป็นปรากฏการณ์แปลกใหม่ และคนต่างชาติที่เรียนภาษาเยอรมันในบริบทของภาษาเช่นนี้มิได้จำกัดอยู่แต่เพียงในเขตสวิสเยอรมันเท่านั้น เพียงแต่ในประเทศเจ้าของภาษาประเทศอื่นๆ เป็นต้นว่าเยอรมนีหรือออสเตรียนั้น การใช้ภาษาถิ่นมิได้แพร่หลายไปทั่วทุกท้องถิ่นและทุกชนชั้นในลักษณะเดียวกันกับในสวิตเซอร์แลนด์ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

คนสวิสเยอรมันจะใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐานกับภาษาสวิสเยอรมันสลับสับเปลี่ยนไปมาขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ใช้ แต่โดยทั่วไปจะไม่พูดปนกัน การแทรกแซงของภาษาถิ่นในภาษาเยอรมันมาตรฐานอาจปรากฏบ้างโดยเฉพาะในหมู่ผู้ที่ไม่ค่อยได้ใช้ภาษามาตรฐานบ่อยนัก แต่ก็เพียงปริมาณน้อยในขณะที่ชาวต่างชาติซึ่งอาศัยอยู่ในเขตสวิสเยอรมันย่อมมีอาจหลีกเลี่ยงปัญหาการแทรกแซงและผสมปนเปกันระหว่างวิธภาษาทั้งสองได้ โดยเฉพาะสำหรับผู้เพิ่งมาเริ่มเรียนภาษาเยอรมันในสวิตเซอร์แลนด์และมีประสบการณ์กับการได้ยินได้ฟังคนสวิสใช้วิธภาษาทั้งสองควบคู่กันไปอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่นั้น

สภาพการที่ภาษาสวิสเยอรมันมีบทบาทสำคัญควบคู่กันไปกับภาษามาตรฐานมักก่อให้เกิดปัญหาต่อผู้ที่เรียนภาษาเยอรมันเป็นภาษาที่สองโดยเฉพาะทำให้ลดแรงจูงใจในการเข้าเรียนภาษาเยอรมันในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลป้อนเข้า (input) หรือสิ่งที่ได้ยิน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงนอกชั้นเรียน ในชีวิตประจำวันที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับเจ้าของภาษานั้น เหมือนกับสิ่งที่

^๙ ข้อถกเถียงว่าภาษาเยอรมันมาตรฐานเป็น “ภาษาแม่” หรือ “ภาษาต่างประเทศ” สำหรับคนสวิสนั้นยังคงมีอยู่และไม่สามารถหาข้อยุติได้ แม้แต่ในหมู่นักภาษาศาสตร์เอง Hägi/Scharloth (2005) เสนอว่าควรจัดว่าภาษาเยอรมันมาตรฐานเป็น “ภาษาทุติยภูมิ” (secondary language) สำหรับคนสวิสเยอรมัน ซึ่งต่างจากภาษาแม่ที่เป็นภาษาปฐมภูมิ (primary language) ในรายละเอียดบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่การประเมินความสามารถของตนเองว่าใช้ภาษาถิ่นพูดได้อย่างคล่องแคล่วหรือไม่ ในขณะที่ความสามารถในการเขียน อ่าน และเข้าใจภาษานั้นเทียบเท่าภาษาแม่ทุกประการ ซึ่งผู้เขียนค่อนข้างเห็นด้วยกับแนวคิดนี้

เรียนในชั้นเรียนเพียงบางส่วนเท่านั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า ไม่อาจนำสิ่งที่เรียนในชั้นเรียนไปใช้ในชีวิตได้ทันใจและตรงตามความจำเป็นเบื้องต้น แม้ว่าในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสังคมเมืองนั้น คนสวิสเยอรมันจำนวนไม่น้อยพร้อมที่จะเปลี่ยนไปพูดภาษามาตรฐานมากขึ้นเวลาสื่อสารกับคนต่างชาติ แต่การที่จะกลมกลืนกับสังคมสวิสเยอรมันให้ได้จริงๆ นั้น “การรู้ภาษาถิ่น” ถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง เพราะใครก็ตามที่ไม่รู้ภาษาถิ่นจะยังคงเป็น “คนนอก” อยู่เสมอในสังคมสวิสเยอรมัน (de Jong 1986: 140)

บริบทสองภาษาในเขตสวิสเยอรมันจึงเป็นตัวผลักดันให้คนต่างชาติจำต้องรู้ภาษาถิ่นควบคู่ไปกับภาษามาตรฐาน นอกจากการพูดภาษามาตรฐานแต่เข้าใจภาษาถิ่น ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในฐานะภาษาที่สองในเขตสวิสเยอรมัน โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้เรียนระดับสูง (Studer 2002: 125) การใช้วิชาทั้งสองปนกันทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว นับเป็นปรากฏการณ์ที่พบได้ทั่วไปควบคู่ไปกับการที่พูดภาษาถิ่นได้แต่ไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษามาตรฐานรวมทั้งไม่สามารถอ่านเขียน ส่วนกลุ่มที่พูดได้แต่ภาษามาตรฐานแต่ไม่รู้ภาษาถิ่นเลยนั้นพบได้ยาก โดยมากเป็นกลุ่มผู้ที่มาทำงานหรือมาศึกษาในสวิตเซอร์แลนด์แต่ไม่ได้แต่งงานกับคนสวิสหรือใช้ชีวิตแบบคนสวิสเยอรมันจริงๆ หรือมาใช้ชีวิตอยู่ในเขตสวิสเยอรมันเพียงระยะสั้นๆ เพราะเมื่อใดก็ตามที่ตกอยู่ในสภาพครอบครัวยุคใหม่หรือวัฒนธรรมอย่างกรณีของหญิงไทยในเขตสวิสเยอรมัน ซึ่งส่วนใหญ่แต่งงานกับชายสวิส และจำเป็นต้องใช้ภาษาเยอรมันสำหรับการดำรงชีวิต ย่อมมีโอกาสหลีกเลี่ยงอิทธิพลของภาษาสวิสเยอรมันได้ หลายคนเลิกเรียนภาษามาตรฐานไปภายในเวลาไม่นาน ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์การใช้ภาษาถิ่นในเขตสวิสเยอรมันนั้นทำให้การเรียนภาษามาตรฐานของพวกเขาเป็นไปด้วยความยากลำบากดังกล่าวนั่นเอง^๔

^๔ แม้แต่คนสวิสเอง โดยเฉพาะในเขตที่พูดภาษาฝรั่งเศส และจำเป็นต้องเรียนภาษาเยอรมันในฐานะภาษาราชการอีกภาษาหนึ่งของประเทศก็ยังวิจารณ์บริบทสองภาษานี้เป็นปัญหาและไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ภาษาเยอรมันมาตรฐานของพวกเขา เนื่องด้วยพวกเขาต้องเรียนภาษาเยอรมันมาตรฐาน แต่ไม่สามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้พูดในชีวิตประจำวันได้ เพราะคนสวิสเยอรมันเองไม่พูดภาษาเยอรมันมาตรฐานแบบที่พวกเขาเรียนในโรงเรียน หากแต่พูดภาษาถิ่นกันแทบตลอดเวลา (Siebenhaar/Wyler 1997: 8)

๔. ข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างภาษาสวิสเยอรมันกับภาษาเยอรมันมาตรฐาน

ภาษาถิ่นสวิสเยอรมันต่างๆ นั้น จัดว่าเป็นภาษากลุ่มอัลมานิค (Alemannic dialects) อันรวมภาษาถิ่นต่างๆ ที่พูดกันในทางตอนใต้ของเยอรมนีและออสเตรียไว้ด้วยเช่นกัน ความแตกต่างระหว่างภาษาถิ่นสวิสเยอรมันทั้งหลายกับภาษาเยอรมันมาตรฐานนั้นเด่นชัดที่สุดในเรื่องของระบบเสียง แต่ทว่าความแตกต่างในด้านคำศัพท์ และไวยากรณ์ ก็ไม่น้อยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ทั้งสองวิทยภาษายังมีความเกี่ยวพันกันอยู่สูง โดยเฉพาะหากจะเทียบกับภาษาอื่นๆ ที่จัดว่าอยู่ในตระกูลภาษาเดียวกันอย่างเช่น ภาษาดัทช์ หรือภาษาอังกฤษ ผู้ที่เข้าใจภาษาเยอรมันมาตรฐานอาจฟังภาษาถิ่นสวิสเยอรมันต่างๆ ไม่เข้าใจ และแม้ว่าภาษาถิ่นของคนสวิสเยอรมันจะแยกย่อยออกเป็นหลายๆ ภาษาตามแต่ละท้องถิ่น แต่ก็ยังมีลักษณะร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ที่เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษาสวิสเยอรมันกับภาษาเยอรมันมาตรฐาน ผู้เขียนขอกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างภาษาสวิสเยอรมันกับภาษาเยอรมันมาตรฐานเฉพาะในระดับคำและการออกเสียงเท่านั้น เนื่องจากเป็นลักษณะเด่นชัดที่พบในข้อมูลภาษาเยอรมันมาตรฐานที่นำมาศึกษาเกี่ยวกับการแทรกแซงของภาษาในครั้งนี้ รายละเอียดอื่นๆ เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของภาษาสวิสเยอรมันนั้น มีการสรุปรวมไว้ในผลงานหลายชิ้น ตัวอย่างเช่น งานของ Siebenhaar/Wyler (1997: 24-33) หรือในตำราสอนภาษาสวิสเยอรมันต่างๆ เช่น ตำราสอนภาษาเยอรมันแบบเบิร์นของ Feuz (1995) เป็นต้น

ความแตกต่างระหว่างภาษาสวิสเยอรมันกับภาษาเยอรมันมาตรฐานในระดับคำนั้นมีทั้งในแง่คำศัพท์ การผสมคำ และการลงวิภัติ แม้ว่าคำศัพท์ส่วนใหญ่ในภาษามาตรฐานกับภาษาถิ่นทั้งหลายจะเหมือนกันอยู่เป็นจำนวนมากก็ตาม แต่หลายคำไม่ปรากฏในภาษามาตรฐาน และมีรูปแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ในด้านการผสมคำนั้น สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งคือ การใช้หน่วยคำ *-li* ในรูป diminutive คือ ใช้เติมท้ายคำนามเพื่อแสดงความหมายว่า “เล็กลง”^๕ คนสวิสเยอรมันนิยมใช้รูปนี้มาก จึงปรากฏให้ได้ยินได้ฟังบ่อยๆ เช่น *Stückli* (ชิ้นเล็กๆ) *Päckli* (ซองหรือกล่องพัสดุเล็กๆ) เป็นต้น ความแตกต่างของรูปวิภัติซึ่งเป็นหน่วยคำทางไวยากรณ์ที่เห็นได้ชัดคือ การผันคำกริยา และคำคุณศัพท์จะใช้คำลงท้ายบางรูปไม่เหมือนกันกับในภาษามาตรฐาน เช่น รูปกริยา infinitive ลงท้ายด้วย *-e* ไม่ใช่ *-en* ตามแบบภาษามาตรฐาน และการใช้วิภัติ *-i* ลงท้ายคำคุณศัพท์ นิยม

^๕ ในภาษามาตรฐานใช้ *-chen* หรือ *-lein*

สรรพนาม และสรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของที่ใช้ประกอบหน้าคำนามเพศหญิงและพหูพจน์ เช่น *schöni Blueme* (ดอกไม้สวยๆ) *disi Frou* (ผู้หญิงคนนี้) *myni Mueter* (แม่ของฉัน) เป็นต้น ทั้งที่รูวิภคตินี้ไม่มีใช้ในภาษาเยอรมันมาตรฐานเลย

สำหรับความแตกต่างด้านการออกเสียงนั้นปรากฏทั้งในส่วนที่เป็นเสียงพยัญชนะและเสียงสระ เสียงพยัญชนะที่ถือว่าโดดเด่นเป็นพิเศษ คือ เสียงพยัญชนะเสียดแทรกไม่ก้องเกิดที่เพดานอ่อน (unvoiced velar fricative) *ch*^๖ ซึ่งในภาษามาตรฐานจะปรากฏเฉพาะหลังสระ *a*, *o*, *u* และ *au* เท่านั้น แต่ในภาษาสวิสเยอรมันจะออกเป็นเสียงนี้ในทุกตำแหน่ง นอกจากนี้ เสียงพยัญชนะระเบิดไม่ก้องเกิดที่เพดานอ่อน (unvoiced velar plosive) คือ *k* ในตำแหน่งพยัญชนะต้นก็ยังคงออกเป็นเสียงนี้ด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ยามคนสวิสเยอรมันคุยกันจึงมักได้ยินเสียงพยัญชนะเสียดแทรกนี้อยู่ตลอดเวลา ลักษณะการออกเสียงที่แตกต่างไปจากภาษามาตรฐานอีกประการหนึ่งคือ เสียง *st* และ *sp* นั้น จะออกเป็นเสียง *scht* และ *schp* เช่น *fest* = *fescht*, *Post* = *Poscht* เป็นต้น ความแตกต่างที่ชัดเจนอีกประการหนึ่งคือในภาษาถิ่นสวิสเยอรมันส่วนใหญ่เสียง *r* ในตำแหน่งพยัญชนะท้ายจะออกเป็นเสียงสระ *u* แทน จึงเรียกเสียง *-r* ที่กลายเป็นเสียงสระนี้ว่า vocalized *-r*

ภาษาสวิสเยอรมันยังคงลักษณะระบบเสียงของภาษาเยอรมันยุคกลาง (ช่วงราว ค.ศ. ๑๐๕๐-๑๓๕๐) ไว้หลายประการโดยไม่เปลี่ยนแปลงเสียงไปตามภาษาวិวัฒนาการของภาษาเยอรมันยุคใหม่ ที่เด่นชัดมากที่สุด คือ เสียงสระเดียวกับสระประสมที่แตกต่างกันระหว่างภาษาเยอรมันมาตรฐานกับภาษาสวิสเยอรมัน เสียงสระประสมทั้ง ๓ เสียงในภาษามาตรฐานปัจจุบัน คือ *ei*, *au*, *eu* นั้น ในภาษาสวิสเยอรมันจะออกเป็นเสียงเดี่ยวเสียงยาวของ *i*, *u* และ *ü* แทน^๗ เช่น *Zeit* = *Zyt* (เวลา), *Haus* = *Huus* (บ้าน), *Leute* = *Lüüt* (ผู้คน) ในทางกลับกันเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวในภาษามาตรฐานบางเสียงในภาษาสวิสเยอรมันจะออกเป็นเสียงสระประสม คือ เสียง *ie*^๘, *u*, *ü* ออกเป็น

^๖ ในภาษาเยอรมันมาตรฐานเรียกเสียงที่สะกดด้วย *ch* หลังสระ *a*, *o*, *u* และ *au* ซึ่งต้องออกเสียงเป็นเสียงพยัญชนะเสียดแทรกไม่ก้องเกิดที่เพดานอ่อนว่า *Ach-Laut* เช่น ในคำว่า *Dach* (หลังคา) และเรียกเสียง *ch* ในกรณีอื่นๆ ซึ่งต้องออกเสียงเป็นเสียงพยัญชนะเสียดแทรกไม่ก้องเกิดที่เพดานแข็ง (unvoiced palatal fricative) ว่า *Ich-Laut* เช่น ในคำว่า *ich* (ฉัน) แต่ในภาษาสวิสเยอรมันไม่แยกความแตกต่างระหว่างสองเสียงนี้ คือ ออกเป็นเสียงเกิดที่เพดานอ่อนทั้งหมด

^๗ เวลาเขียนนิยมเขียนด้วยสระสองตัว คือ *ii*, *uu*, *üü* สำหรับเสียง *i* เสียงยาวนั้นนิยมเขียนด้วย *y* เช่นกัน

^๘ รูปเสียงสระ *i* เสียงยาวที่ปรากฏในภาษาเขียนในปัจจุบันนั้น บางคำเขียนด้วย *i* บางคำเขียนด้วย *ie* ทั้งที่ออกเสียงเหมือนกันหมดทั้งนี้เนื่องจากคำบางคำเคยเป็นเสียงสระประสมในระบบภาษาเยอรมันยุคกลางมาก่อนนั่นเอง

i+e, u+e ü+e เช่น คำว่า lieb = lieb (i+e) (น่ารัก), gut = guet (ดี), trüb = trüeb (ครึ้ม/หม่น) นอกจากนี้ในภาษาสวิสเยอรมันยังมีความแตกต่างระหว่างเสียงสระ e กับ ä เสียงสั้นด้วย คือ เสียง ä จะกว้างกว่าเสียง e ทั้งในกรณีที่เป็นสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว ในขณะที่ตามระบบเสียงภาษาเยอรมันมาตรฐานแยกความแตกต่างเฉพาะในกรณีที่เป็นสระเสียงยาวเท่านั้น แต่เสียงสั้นมีเพียงเสียงเดียว ไม่ว่าในตัวเขียนจะสะกดด้วย e หรือ ä เทียบได้ใกล้เคียงกับความแตกต่างระหว่างเสียงสระ -ะ กับ -ะ ในภาษาไทย ตัวอย่างเช่น ในภาษาสวิสเยอรมันคำว่า bette (จัดเตียง) ออกเสียงคล้ายเสียง -ะ ส่วน bätte* (สวด) ออกเสียงคล้ายเสียง -ะ ในภาษาไทย ในขณะที่คำว่า wende (พลิก) กับ Wände (รูปพหูพจน์ของ “ผนัง”) ในภาษาเยอรมันมาตรฐานนั้นออกเสียงไม่แตกต่างกันเลย จึงไม่อาจหาคู่เทียบเสียงระหว่าง e กับ ä ได้

ลักษณะเด่นที่ทำให้ภาษาสวิสเยอรมันแตกต่างจากภาษาเยอรมันมาตรฐานที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้ ผู้เขียนต้องการนำเสนอเพียงประเด็นสำคัญเพื่อประกอบความเข้าใจในการพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์ที่นำมาศึกษาในครั้งนี้เท่านั้น ผู้เขียนได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่านอกจากเสียงพยัญชนะที่โดดเด่นที่สุดในภาษาสวิสเยอรมัน คือ เสียงเสียดแทรกที่เพดานอ่อน *ch* ซึ่งเป็นเสียงที่ไม่มีในระบบเสียงภาษาไทย และคนไทยส่วนใหญ่มีปัญหาในการออกเสียงนี้ อิทธิพลและการแทรกแซงของภาษาสวิสเยอรมันในกลุ่มผู้พูดที่เป็นหญิงไทยน่าจะปรากฏให้เห็นบ้างไม่มากก็น้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่คำศัพท์และการออกเสียงสระ ก่อนที่จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งสะท้อนภาพตรงตามสมมติฐานนี้ ผู้เขียนขอกล่าวถึงบริบทการเรียนรู้ภาษาเยอรมันของหญิงไทยในเขตสวิสเยอรมันก่อน ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจบริบทการใช้ภาษาของกลุ่มผู้บอกภาษาได้ดีขึ้น

๕. การเรียนรู้ภาษาเยอรมันของหญิงไทยในเขตสวิสเยอรมัน

จากการสัมภาษณ์และพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับหญิงไทยที่แต่งงานกับชายสวิสเยอรมันและอาศัยอยู่ในเขตเมืองเบิร์นและบริเวณใกล้เคียงพบว่า หญิงไทยแทบทุกคนใช้ภาษาเยอรมันในชีวิตประจำวันในปริมาณและระดับความสามารถที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนั้นสัดส่วนการใช้

*ในภาษาเยอรมันมาตรฐานใช้คำว่า betten กับ beten ซึ่งต่างกันตรงที่เป็นสระเสียงสั้นกับเสียงยาว ไม่ใช่ระหว่างเสียง e กับ ä

ภาษาต่างๆ ในชีวิตประจำวันของพวกเขาซึ่งโดยมากได้แก่ ภาษาเยอรมัน ภาษาไทย และภาษาอังกฤษนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญคือ ความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันของภรรยา ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของสามี ตลอดจนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของทั้งสองฝ่าย บางคนเพิ่งมาอยู่ได้ไม่นานและเพิ่งเริ่มต้นเรียนภาษาเยอรมัน บางคนไม่มีความรู้ภาษาอังกฤษมาก่อน ในขณะที่สามีชาวสวิสเยอรมันหลายๆ คนสามารถสื่อสารเป็นภาษาไทยได้ นอกจากนี้หญิงไทยจำนวนไม่น้อยมักใช้เวลาว่างจับกลุ่มอยู่กับคนไทยด้วยกัน จึงทำให้ยังคงใช้ภาษาไทยในสัดส่วนที่ค่อนข้างมาก ภาษาทั้งสามภาษาคือ ไทย อังกฤษ และเยอรมัน ล้วนส่งอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของพวกเขาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ยังมีภาษาสวิสเยอรมันที่เข้ามาร่วมมีบทบาทด้วยในฐานะอีกรหัสภาษาหนึ่งที่ใช้ในเขตสวิสเยอรมัน

ผู้ให้ข้อมูลและผู้เขียนทุกคน^{๑๐} พูดภาษาเยอรมันมาตรฐานกับสามีและชาวสวิสที่รู้จัก สถานการณ์การใช้ภาษาของพวกเขาส่วนใหญ่เป็นการพูดคุยกับคนในครอบครัว เครือญาติและเพื่อน ซึ่งล้วนเป็นสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ บางคนอาจใช้ภาษาเยอรมันในที่ทำงานบ้าง หลายคนปฏิเสธว่าไม่เข้าใจและไม่พูดภาษาถิ่น ความหลากหลายมีตั้งแต่ยังแยกแยะไม่ออกระหว่างภาษากับภาษามาตรฐาน พูดภาษามาตรฐานแต่ไม่เข้าใจภาษาถิ่น พูดภาษามาตรฐานและเข้าใจภาษาถิ่นบ้างเล็กน้อย ไปจนถึงพูดได้ทั้งสองภาษาอย่างคล่องแคล่ว อย่างไรก็ตามความสามารถและความเข้าใจทั้งภาษาถิ่นและภาษามาตรฐานของแต่ละคนนั้นแตกต่างกันออกไป ในส่วนที่เกี่ยวกับความเข้าใจภาษาถิ่นนั้น ยังใช้ชีวิตอยู่นานมากเพียงไร ความเข้าใจภาษาถิ่นก็ยิ่งเพิ่มขึ้นตามลำดับ ไม่ว่าหญิงไทยผู้นั้นจะพูดหรือไม่พูดภาษาถิ่นก็ตาม ในขณะที่การใช้ชีวิตในเขตสวิสเยอรมันมาเป็นระยะเวลาอันมิได้เป็นตัวยืนยันว่าจะใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐานดีขึ้นแต่อย่างใด

ผู้เขียนสังเกตเห็นว่าเมื่อเวลาสื่อสารกันระหว่างสามีสวิสเยอรมันกับภรรยาไทยนั้น สามีจะใช้ภาษามาตรฐานเป็นหลักในการพูดกับภรรยา โดยเฉพาะในช่วงแรกๆ และส่งเสริมให้ภรรยาไปเรียนภาษาเยอรมันมาตรฐาน แต่จะค่อยๆ เพิ่มปริมาณการพูดภาษาถิ่นไปตามกาลเวลา และพบว่ามีการแข่งขันของภาษาถิ่นสวิสเยอรมันในหญิงไทยกลุ่มนี้แทบทุกคน ทั้งที่แต่ละคนมีความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมัน (ทั้งภาษามาตรฐานและภาษาถิ่น) ในระดับแตกต่างกันไป หลายคน

^{๑๐} ในที่นี้หมายความว่ารวมถึงหญิงไทยคนอื่นๆ ที่มีได้จัดอยู่ในกลุ่มผู้อพยพมาในการศึกษารั้งนี้ด้วย ข้อมูลส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาเยอรมันของคนไทยผู้เขียนเคยนำเสนอไว้แล้วใน Attaviriyānupap (2004)

อาจมีผู้ตัวด้วยซ้ำว่าใช้ภาษาถิ่นเข้ามาปนในภาษาเยอรมันมาตรฐานของตน ในชีวิตประจำวันคนสวิสเยอรมันย่อมไม่มีปัญหาในการฟังภาษาที่ผสมกันระหว่างภาษามาตรฐานกับภาษาถิ่นของพวกเขา และคงไม่มีใครมาชักชวนให้แก้ไขปรับปรุง เพราะมิได้ก่อให้เกิดปัญหาใดๆ ในการสื่อสาร ผู้ให้ข้อมูลแก่ผู้เขียนหลายคนยังกล่าวด้วยว่า พวกเขารู้ว่ามีได้ใช้ภาษาอย่างถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์ แต่เป็นเพียงภาษาที่เข้าใจกันระหว่างคู่สามีภรรยา เท่าที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของพวกเขาในต่างแดนเท่านั้น

ตามความเห็นของผู้เขียนการเรียนรู้ภาษาเยอรมันมาตรฐานของกลุ่มหญิงไทยที่แต่งงานกับชายสวิสเยอรมันนั้นมีความน่าสนใจในเชิงภาษาศาสตร์เป็นอย่างยิ่งด้วยเหตุผลสองประการด้วยกัน ประการแรก การเรียนรู้ภาษาเยอรมันมาตรฐานสำหรับผู้ที่ใช้ชีวิตในเขตสวิสเยอรมันนั้นมีลักษณะเฉพาะในแง่ที่เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนภาษาในชั้นเรียนกับการเรียนรู้ภาษาโดยธรรมชาติ ทั้งนี้เนื่องจากพวกเขาจำต้องเข้าชั้นเรียนเพื่อเรียนรู้ภาษามาตรฐานอย่างเป็นระบบ และสามารถแยกแยะความแตกต่างตลอดจนสามารถใช้ทั้งสองวิภาษาควบคู่กันไปแบบคนสวิสได้ หากไม่เข้าชั้นเรียน ส่วนใหญ่แล้วพวกเขาจะเรียนรู้แต่ภาษาถิ่น และไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ เพราะภาษาที่ใช้ในการอ่านเขียนเป็นหลักคือภาษามาตรฐาน ในขณะที่เดียวกันการเรียนรู้ภาษาโดยธรรมชาติก็เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ภาษามาตรฐานของพวกเขาเช่นเดียวกัน แม้จะเป็นอัตราส่วนที่น้อยกว่าภาษาถิ่นก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากหลายคนยังคงพูดกับสามีและคนรู้จักเป็นภาษามาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีสื่ออื่นๆ เช่น รายการวิทยุ โทรทัศน์ที่มีการใช้ภาษามาตรฐานในปริมาณที่สูง ความน่าสนใจประการที่สองคือ ความยากลำบากในการเรียนรู้ภาษาเยอรมันของกลุ่มหญิงไทยที่แต่งงานกับชายสวิสเยอรมันเนื่องจากพวกเขาแทบจะต้องเรียนรู้ภาษาที่ใหม่สำหรับตนถึงสองภาษาไปพร้อมๆ กัน แม้ว่าจะจะเป็นเพียงวิภาษาควบคู่ภาษาเดียวกันและมีลักษณะร่วมกันอยู่หลายประการก็ตาม แต่ความแตกต่างระหว่างวิภาษาควบคู่ทั้งสองของภาษาเยอรมันกับความแตกต่างระหว่างภาษาเยอรมันโดยรวมกับภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาคนละตระกูลและมีความแตกต่างทางไวยากรณ์สูงนั้นย่อมมีอาจเทียบกันได้ โอกาสที่ผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่และได้ยินได้ฟังวิภาษาควบคู่ทั้งสองของภาษาเยอรมันสลับกันไปมาในชีวิตประจำวันจะพูดภาษาถิ่นสวิสกับภาษาเยอรมันมาตรฐาน “ผสมปนเป” กัน มิใช่ “สลับสับเปลี่ยนกัน” ตามบทบาทหน้าที่ดังเช่นคนสวิสเยอรมันปฏิบัติกันย่อมมีอยู่สูง

ผู้เขียนเคยเข้าไปสังเกตการณ์ในชั้นเรียนภาษาเยอรมันต่างๆ ในเขตกรุงเบิร์น ซึ่งเป็นชั้นเรียนสำหรับคนต่างชาติและมีหญิงไทยรวมอยู่ด้วย พบว่ามีคำภาษาเยอรมันแบบเบิร์นแทรกซ้อนอยู่ในภาษามาตรฐานของพวกเขา แม้กระทั่งอยู่ในชั้นเรียน และผู้สอนคอยบอกให้รู้ว่าคำที่พวกเขา กำลังใช้นั้นไม่ใช่คำภาษามาตรฐาน ผู้เขียนจึงคิดว่าน่าจะนำข้อมูลภาษาเยอรมันมาตรฐานของหญิงไทย ที่ผู้เขียนเก็บรวบรวมมาทำการวิเคราะห์ประเด็นนี้ด้วยเพื่อให้เห็นตัวอย่างการแทรกแซงทางภาษานี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๖. ตัวอย่างการแทรกแซงของภาษาเยอรมันแบบเบิร์นที่พบในภาษามาตรฐานของหญิงไทย^{๑๑}

๖.๑ ผู้บอกภาษาและการเก็บข้อมูล

ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงตุลาคม ค.ศ. ๒๐๐๔ ผู้เขียนได้พูดคุยกับหญิงไทยที่แต่งงานกับชายสวิสเยอรมันและอาศัยอยู่ในเขตเมืองเบิร์น เพื่อเก็บข้อมูลการใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐานของพวกเขา ในการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้เขียนพาผู้ที่ไม่เข้าใจภาษาไทยติดตามไปด้วยอย่างน้อยหนึ่งคน เพื่อเป็นตัวแปรในการสร้างสถานการณ์ธรรมชาติที่ผู้บอกภาษาต้องพูดเป็นภาษาเยอรมันมาตรฐาน ตลอดเวลาที่บันทึกเสียงนั้นมิได้มีผู้ใดใช้ภาษาสวิสเยอรมัน แม้ว่าผู้ติดตามผู้เขียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนสวิสเยอรมัน และผู้บอกภาษาบางคนจะสื่อสารเป็นภาษาสวิสเยอรมันได้ก็ตาม ผู้เขียนได้พูดคุยเป็นภาษาเยอรมันมาตรฐานเพื่อเก็บข้อมูลรวม ๑๐ ครั้งด้วยกัน แต่ผลจากการพยายามทำให้สถานการณ์เป็นกันเอง ปรากฏว่ามีจำนวนผู้บอกภาษามากกว่าจำนวนการพูดคุยเพื่อการบันทึกเสียงทั้งนี้เนื่องจากมีหญิงไทยที่แต่งงานกับชายสวิสเยอรมันและอาศัยอยู่ในแถบกรุงเบิร์นเช่นกันได้มาเข้าร่วมวงสนทนากับพวกเราด้วย ท้ายสุดผู้เขียนจึงสามารถถอดเทปข้อความคำพูดภาษาเยอรมันมาตรฐานของผู้บอกภาษาได้รวม ๑๖ คน อย่างไรก็ตามข้อมูลภาษาเยอรมันที่เก็บได้จากผู้บอกภาษาแต่ละคนนั้นมีปริมาณแตกต่างกันออกไป

^{๑๑} ผู้เขียนจะจงศึกษาการใช้ภาษาเยอรมันของผู้บอกภาษาที่เป็นผู้หญิงเท่านั้นด้วยเหตุผลสำคัญสองประการ กล่าวคือ ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในสวิตเซอร์แลนด์นั้นส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง (ประมาณ ๘๐ เปอร์เซ็นต์) ผู้เขียนจึงหวังว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาเยอรมันของผู้บอกภาษากลุ่มนี้จะเอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ เหตุผลประการที่สองคือ สามารถตัดตัวแปรเรื่องเพศออกไปจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้ด้วย

ในบรรดาผู้บอกภาษาทั้งหมด มีเพียง ๓ คนเท่านั้นที่ผู้เขียนไม่พบว่ามิตัวบ่งชี้อิทธิพลหรือการแทรกแซงของภาษาเยอรมันแบบเบิร์นในการใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐานของพวกเขาแต่อย่างใด ในรายหนึ่งนั้น ผู้เขียนเก็บข้อมูลภาษาเยอรมันได้เพียง ๑๒๘ คำ^{๑๒} จึงมีอาจบ่งชี้ได้ชัดเจนว่าไม่มีอิทธิพลจากภาษาเยอรมันแบบเบิร์นเลย ทั้งนี้ผู้เขียนคาดว่าน่าจะมียูบ้าง เนื่องจากผู้บอกภาษาคนนี้อาศัยอยู่ในกรุงเบิร์นมากกว่า ๔ ปีแล้ว ในขณะที่อีกสองคนซึ่งไม่พบว่ามีการใช้คำภาษาเยอรมันแบบเบิร์นเลยนั้นยังเพิ่งมาอยู่ได้ไม่นานนัก (๗ เดือนและ ๑๘ เดือน) และหนึ่งในสองคนนั้นยังพูดภาษาเยอรมันได้น้อยมาก ผู้บอกภาษาอีก ๑๓ คนที่ผู้เขียนนำข้อมูลคำพูดภาษาเยอรมันมาวิเคราะห์ในบทความนี้อาศัยอยู่ในสวิตเซอร์แลนด์มาเป็นระยะเวลาแตกต่างกันไป คือ ตั้งแต่ ๒-๑๕ ปี

^{๑๒} การนับจำนวนคำในที่นี้และที่จะกล่าวถึงในลำดับต่อไป เป็นการนับโดยคอมพิวเตอร์ ซึ่งอาศัยช่องว่างระหว่างคำเป็นเกณฑ์มิได้อาศัยเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์มาจำกัดความ และไม่อาจถือเป็นคำที่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

๖.๒ ภาษาเยอรมันแบบเบิร์นที่พบในภาษาเยอรมันมาตรฐานของหญิงไทย

๖.๒.๑ ภาพรวม

ตารางที่ ๑ คำภาษาเยอรมันแบบเบิร์น^{๑๓} และความถี่ที่ปรากฏในภาษาเยอรมันมาตรฐานของผู้บอกภาษา

ผู้บอกภาษา ^{๑๔} ภาษาเยอรมัน แบบเบิร์น ^{๑๕}	นี	โซ	มาส	หน้า	บือป	อ้อย	จูบ	ดา	ไหม	นุช	สร์ย	เอ	สาย
ab												๑	
anderi			๒										
Bärndütsch								๒		๓			
Batzeli	๒												
Bebe	๑									๑			
bitzeli				๓๗		๒		๒			๒	๒	
Blueme	๑๒												
Buebli								๒					
Buuch													๑
chly, chlyni						๑	๒					๒	๑
Chuchi								๒					
disi												๒๐	
fascht								๑					
fyn	๒												
gäll	๑๑			๔	๑		๒						๕

^{๑๓} คำภาษาเยอรมันแบบเบิร์นที่ปรากฏในตารางนี้สะกดตามแบบนิยม (เนื่องจากไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวสำหรับการเขียนภาษาถิ่น) อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนอ้างอิงตามการเขียนของ Greyerz/Bietenhard (1997) และ Feuz (1995) เป็นหลัก ทั้งที่ผู้บอกภาษาอาจมีได้ออกเสียงถูกต้องตามระบบเสียงในภาษาเยอรมันแบบเบิร์นเสมอไป นอกจากนี้ เสียง -i ในคำต่างๆ ที่ปรากฏในตารางนี้ ยกเว้นเสียงพยัญชนะต้นล้วนเป็นเสียงที่ออกตามระบบเสียงภาษาเยอรมันแบบเบิร์นทั้งสิ้น คือ ออกเป็นเสียงสระ u (ดังอธิบายไว้ในบทที่ ๔)

^{๑๔} เรียงลำดับตามระยะเวลาที่อยู่ในสวิตเซอร์แลนด์จากน้อยไปหามาก (ซ้ายไปขวา)

^{๑๕} ดูค่าแปลและคำเทียบเคียงในภาษาเยอรมันมาตรฐานได้ที่ภาคผนวกท้ายบทความ

๑๖ กรรข อัดตววิยษณภาพ

ผู้บอกภาษา ภาษาเยอรมัน แบบเยอรมัน	นี	โส	บาส	หน้า	ปือป	อ้อย	จู้บ	ตา	ไหม	นุช	สร้อย	เล	สาย
gäm	๑๘												
gränne						๓							
grüessech							๑						
guet				๑									
Guete					๑								
halbi					๒								
härzig								๓					
i	๓๙										๑		
inne	๑										๒		
isch	๓	๑											
Läberli				๑									
lieb	-						๑						
luege	๕	๔		๒๒	๒		๑	๑					
luschtig							๒						
mängisch	๗												
miteand								๒					
moou	๖			๑๐			๑				๒	๕	
Muus													๑
myni									๔				
nid	๒๖		๑	๗	๖	๔	๓				๔		
nume					๑						๕		
nüüt	๒			๔									
Öppis												๖	
Papierli	๑												
Rys													๑
sälber	๖												
sali							๑						
Samschtig								๑					
schaffe				๑		๑			๒				
scho				๑		๑					๑		

ผู้ออกภาษา ภาษาเยอรมัน แบบเบิร์น	นี	โส	บาส	หน้า	บือป	อ้อย	จึบ	ดา	ไหม	นุช	สร์อย	เอ	สาย
Schoggi											๑		
Sunntig								๑					
sueche											๒		๑
truurig											๑		
unger													๒
Widerluege								๑					
zäme	๒												
zueluege											๑		
zuetue													๑

ตารางที่ ๒ สัดส่วนคำภาษาเยอรมันแบบเบิร์นที่ปรากฏในภาษาเยอรมันมาตรฐานของผู้ออกภาษา

ผู้ออกภาษา	จำนวนคำศัพท์ของ ภาษาเยอรมัน แบบเบิร์น	ความถี่ในการใช้คำ เยอรมันแบบเบิร์น	จำนวนคำภาษา เยอรมันทั้งหมดที่พูด	สัดส่วนของคำภาษา เยอรมันแบบเบิร์น (%)
นี	๑๗	๑๕๔	๒๐๓๐	๗.๕๙
โส	๒	๕	๑๓๙๖	๐.๓๖
บาส	๒	๓	๑๙๔๑	๐.๑๕
หน้า	๑๐	๘๘	๑๘๙๖	๔.๖๔
บือป	๖	๑๓	๕๑๕	๒.๕๒
อ้อย	๖	๑๒	๖๗๐	๑.๗๙
จึบ	๙	๑๔	๑๘๘๖	๑.๗๙
ดา	๑๑	๑๘	๑๑๕๖	๑.๕๗
ไหม	๒	๖	๓๑๑๙	๑.๘๘
นุช	๒	๔	๑๐๑๙	๐.๓๙

ผู้บอกภาษา	จำนวนคำศัพท์ของ ภาษาเยอรมัน แบบเบริน	ความถี่ในการใช้คำ เยอรมันแบบเบริน	จำนวนคำภาษา เยอรมันทั้งหมดที่พูด	สัดส่วนของคำภาษา เยอรมันแบบเบริน (%)
สัว้อย	๑๑	๒๒	๒๔๐๔	๐.๔๒
เอ	๖	๓๖	๑๖๔๓	๒.๑๙
ส่าย	๘	๑๓	๓๔๗	๓.๗๕

ตารางที่ ๑ และตารางที่ ๒ ซึ่งนำเสนอข้างต้นชี้ให้เห็นว่าคำภาษาเยอรมันแบบเบรินนั้นมีสัดส่วนเพียงน้อยนิดเมื่อเทียบกับจำนวนคำทั้งหมดที่แต่ละคนพูดในขณะที่สนทนาเป็นภาษาเยอรมันมาตรฐานกับผู้เขียนและผู้ติดตาม จำนวนคำศัพท์ภาษาเยอรมันภาษาเบรินที่ปรากฏมีทั้งสิ้น ๕๔ คำ โดยใช้กระจายกันไปคือ แต่ละคนใช้คำศัพท์ระหว่าง ๒-๑๗ คำ จำนวนความถี่ของการใช้คำภาษาเยอรมันแบบเบรินทั้งหมดอยู่ระหว่าง ๓-๑๕๔ คำ และอัตราส่วนคำภาษาเยอรมันแบบเบรินทั้งหมดเทียบกับจำนวนคำที่แต่ละคนพูดมีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๑๕ - ๗.๕๙ เปอร์เซนต์ ในส่วนของคำที่มีความถี่สูงมากๆ ได้แก่ bitzeli, luege (หน้า), i, nid (นี่) และ disi (เอ) ผู้เขียนสันนิษฐานว่าเป็นคำที่ผู้พูดแต่ละคนใช้ในชีวิตประจำวันบ่อยจนไม่รู้ตัวว่ากำลังใช้คำภาษาเยอรมันแบบเบรินอยู่ ไม่ใช่ภาษามาตรฐาน แต่โดยทั่วไปแล้ว ผู้บอกภาษาทั้ง ๑๓ คน ใช้คำซ้ำกันไม่มากนัก จำนวนผู้ใช้คำศัพท์คำเดียวกันร่วมกันยังมีค่อนข้างน้อย คำที่มีผู้ใช้มากที่สุด คือ nid (7), luege (6), bitzeli (5), gälli (5) และ moou (5)

๖.๒.๒ การอภิปรายผล

ลักษณะคำภาษาเยอรมันแบบเบรินที่ปรากฏในชุดข้อมูลนี้ อาจแจกแจงได้เป็น ๕ กลุ่ม^{๖๖} ดังนี้ คือ

๑. คำศัพท์ที่มีรูปแตกต่างไปจากคำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันในภาษามาตรฐาน ทั้งนี้อาจไม่ปรากฏรากศัพท์หรือเสียงใกล้เคียงให้คาดเดาความหมายได้เลย เช่น grämne, moou, öppis หรืออาจยังมีรากคำหรือเสียงพยัญชนะที่ใกล้เคียงปรากฏร่วมอยู่บ้าง เช่น unge, nume, mängisch

^{๖๖} การแจกแจงดังกล่าวเป็นเพียงการวิเคราะห์ภาพรวมเท่านั้น บางคำอาจต้องจัดเข้ามากกว่าหนึ่งกลุ่ม เนื่องจากอาจมีลักษณะคาบเกี่ยวกันระหว่างกลุ่มต่างๆ

๒. การสร้างรูปคำโดยใช้หน่วยคำลงท้าย *-li* ซึ่งเป็นรูปที่นิยมใช้ในภาษาสวิสเยอรมัน เช่น Buebli, Papierli, läberli

๓. คำที่ปรากฏในภาษามาตรฐาน แต่ออกเสียงตามภาษาเยอรมันแบบเบิร์น ได้แก่ การออกเสียงพยัญชนะ *st* เป็น *scht* เช่น *luschtig* การออกเสียงตัว *-l* ในพยัญชนะท้ายเป็นเสียงสระ เช่น ในคำว่า *gäll^{๑๙}* การออกเสียง *ä* โดยเปิดปากกว้างตามแบบระบบเสียงสระของภาษาสวิสเยอรมัน เช่น *gäm* ตลอดจนการออกเสียงสระเดียวกับสระประสมดังได้อธิบายความแตกต่างไว้ข้างต้นแล้ว เช่น *Blueme, sueche, trurig*

๔. วิกัตริรูปที่ใช้เฉพาะในภาษาสวิสเยอรมัน แต่ไม่มีใช้ในภาษามาตรฐาน คือ *-i* เช่น *anderi, chlyni, disi*

๕. คำที่ปรากฏในภาษาเยอรมันมาตรฐานแต่ไม่ใช้ในกรณีเดียวกันกับที่ใช้ในภาษาถิ่นในที่นี้คือ คำบุพบท *ab* ซึ่งในข้อมูลมีปรากฏว่าใช้ในการบอกเวลา โดยมีความหมายว่า “หลังจาก” เช่น *Viertel ab elf* (สิบห้านาทีหลังจากสิบเอ็ดนาฬิกา = ๑๑.๑๕ น.) ซึ่งในภาษาเยอรมันมาตรฐาน คำบุพบทนี้จะใช้บอกเวลาเฉพาะในความหมายว่า “นับจาก” หรือ “ตั้งแต่...เป็นต้นไป” เช่น *ab morgen* (ตั้งแต่พรุ่งนี้เป็นต้นไป) เท่านั้น ส่วนในการบอกเวลากลับเป็นเวลาที่ไรจะใช้คำบุพบท “nach” คือ *Viertel nach elf*

ผู้เขียนขอตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับภาษาเยอรมันที่พบในชุดข้อมูลที่น่าเสนอนี้ไว้สองประการ ประการแรก คำภาษาเยอรมันแบบเบิร์นที่พบ โดยเฉพาะคำที่มีความถี่ในการใช้สูง ทั้งในระดับบุคคล และในภาพรวมของผู้บอกภาษาทั้ง ๑๓ คน ล้วนเป็นคำที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างคำที่ปรากฏความถี่ในการใช้โดยผู้บอกภาษาในรายบุคคลสูงสุด ตลอดจนคำที่ปรากฏว่ามีจำนวนผู้ใช้สูงสุด ๕ อันดับแรก ดังสรุปไว้ในบทที่ ๖.๒.๑ นอกจากนี้คำศัพท์ทั้ง ๕๔ คำที่น่าเสนอในตารางที่ ๑ ล้วนเป็นคำศัพท์พื้นฐานทั้งสิ้น ข้อสังเกตประการที่สองนั้นเกี่ยวกับระบบเสียง โดยส่วนใหญ่แล้วคำภาษาเยอรมันแบบเบิร์นที่หญิงไทยใช้นั้นเป็นคำที่ออกเสียงไม่ยาก หรือมีโครงสร้างของพยางค์ไม่ซับซ้อนนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเทียบกับคำในภาษามาตรฐาน บางเสียงใกล้เคียง

^{๑๙} บางคนออกเสียง *ä* ในที่นี้โดยเปิดปากกว้างยิ่งขึ้นไปอีกจนทำให้คำนี้กลายเป็นเสียง *a* และกลายเป็นเสียงสระประสมไป คือ ออกเสียงเป็น *gau* คล้ายคำว่า “เกา” ในภาษาไทย อันที่จริงการออกเสียงเช่นนี้เพี้ยนไปจากทั้งภาษาเยอรมันมาตรฐานและภาษาสวิสเยอรมัน แต่ใกล้เคียงภาษาสวิสเยอรมันมากกว่า

กับระบบเสียงในภาษาไทย เช่น การแยกความแตกต่างระหว่าง e กับ ä เป็นแบบสมมาตร คือ สั้น-ยาว สองคู่ และการออกเสียง -l ในพยัญชนะท้ายเป็นเสียงสระแทน ในขณะที่เสียงพยัญชนะที่ออกยากคือเสียง *ch* นั้น แม้จะเป็นลักษณะเด่นที่สุดในด้านระบบเสียงพยัญชนะของภาษาสวิสเยอรมัน แต่กลับไม่ปรากฏอิทธิพลนี้สะท้อนออกมาให้เห็น เพราะแม้แต่ในคำซึ่งจัดว่าเป็นคำตัวอย่างยอดนิยมสำหรับภาษาสวิสเยอรมันอย่างคำว่า *Chuchi* (ภาษามาตรฐานใช้ *Küche*) เสียงที่ออกในชุดข้อมูลนี้ก็มิใช่เสียง *ch* แต่อย่างใด หากแต่ออกเป็นเสียง *k* แทนทั้งสองตำแหน่ง เพียงแต่ใช้คำศัพท์ตรงกับภาษาเยอรมันแบบเบิร์นเท่านั้น

๗. บทสรุป

หญิงไทยที่แต่งงานกับชายสวิสเยอรมันและอาศัยอยู่ในเขตสวิสเยอรมันทุกคนล้วนใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางบริบทที่มีการใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐานและภาษาสวิสเยอรมันควบคู่กันไป และมีอาจหลีกเลี่ยงกับการแทรกแซงของภาษาถิ่นได้ ข้อมูลที่ผู้เขียนนำมาวิเคราะห์นี้สะท้อนให้เห็นแนวโน้มนี้เช่นกัน แม้จะมีได้จใจออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาประเด็นนี้โดยเฉพาะ^{๙๙} ผลการศึกษาในครั้งนี้ยังมิอาจนำไปใช้ชี้ชัดได้ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดการแทรกแซงของภาษาสวิสเยอรมัน และแต่ละปัจจัยมีอิทธิพลมากน้อยต่างกันเพียงไร อย่างไรก็ตามผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าไม่มีปัจจัยสำคัญอย่างน้อย ๓ ประการด้วยกัน คือ ๑) ระยะเวลาที่อยู่ในเขตสวิสเยอรมัน ๒) ระดับความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐาน และ ๓) ภาษาและวิภาษษาต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตรประจำวัน ซึ่งอาจนำไปใช้เป็นตัวแปรหรือตั้งสมมติฐานในการศึกษาครั้งต่อไปได้

การพำนักอยู่ในเขตสวิสเยอรมันเป็นเวลานานย่อมทำให้ความรู้ความเข้าใจในภาษาถิ่นดีขึ้นตามลำดับ และย่อมส่งผลต่อการใช้ภาษาเยอรมันทั้งสองวิภาษ และชี้ให้เห็นแนวโน้มว่าน่าจะมีประสิทธิภาพกับภาษาถิ่นมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ หากแต่ยังไม่สามารถระบุเจาะจงลงไปได้ว่าการอยู่นานจะทำให้มีการแทรกแซงของภาษาถิ่นมากกว่าหรือน้อยกว่า ทั้งนี้เพราะปัจจัยเรื่องระยะเวลานั้นสัมพันธ์กันกับระดับความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐานเช่นกัน หากพำนักอยู่

^{๙๙} ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่นำมาวิเคราะห์ในบทความนี้เป็นข้อมูลที่ผู้เขียนเก็บรวบรวมสำหรับการศึกษาการเรียนรู้การใช้ระบบคำกริยา มิได้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการแทรกแซงของภาษาถิ่นโดยตรง อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนพบว่ามีการแทรกแซงของภาษาถิ่นแบบเบิร์นปรากฏให้เห็น จึงนำมาศึกษาในประเด็นนี้เพิ่มเติมด้วย

เป็นเวลานานและและสามารถใช้ภาษามาตรฐานได้ดีก็ย่อมแยกแยะระหว่างวิภาษทั้งสองได้ดีขึ้น และไม่พูดปนกัน แต่สลับเปลี่ยนกันเพื่อให้เหมาะสมตามสถานการณ์การสื่อสาร ในทางตรงข้าม หากอยู่นานแต่ใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐานได้ไม่ดีนัก ย่อมมีการแทรกแซงของภาษาถิ่นในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสุดท้ายคือ ภาษาและวิภาษต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะส่งผลสะท้อนออกมาในภาษาเยอรมันของผู้พูด กล่าวคือ หากข้อมูลป้อนเข้ามีลักษณะ “ผสมปนเป” ก็ย่อมทำให้การใช้ภาษาเยอรมันของผู้พูดมีการแทรกแซงทางภาษาเกิดขึ้นมากตามไปด้วย ทั้งนี้ ผู้เขียนพบว่าหญิงไทยที่แต่งงานกับชายสวิสเยอรมันจำนวนไม่น้อยใช้ภาษาต่างๆ ปนกันระหว่างภาษาเยอรมันมาตรฐาน ภาษาสวิสเยอรมัน ตลอดจนภาษาอังกฤษ และภาษาไทย และฝ่ายสามีเองก็พูดภาษาต่างๆ ผสมปนกันไปหมด เนื่องจากพยายามทุกวิถีทางที่จะให้การยาเข้าใจตนได้มากและเร็วที่สุด โดยมีได้สลับสับเปลี่ยนการใช้สองวิภาษไปมาอย่างถูกต้องตามบริบทของสังคมสวิสเยอรมันโดยทั่วไป เมื่อมีความจำเป็นต้องสื่อสารให้ได้ แต่ยังไม่สามารถสื่อสารกันเป็นภาษาใดภาษาหนึ่งทีกล่าวนี้นี้ได้คล่องแคล่วถึงกับจะเลือกสื่อสารเป็นภาษาเดียวได้ หญิงไทยที่แต่งงานกับชายสวิสเยอรมันก็ย่อมอาศัยสิ่งที่ตนรู้ทั้งหมดในการสื่อสารโดยไม่สนใจว่าตนเองกำลังพูดภาษาต่างๆ ผสมกันไปหมดหรือไม่

การศึกษาเกี่ยวกับการแทรกแซงของภาษาสวิสเยอรมันในภาษาเยอรมันมาตรฐานของหญิงไทยในเขตสวิสเยอรมันที่น่าสนใจในบทความนี้เป็นเพียงแง่มุมหนึ่งในการศึกษาการเรียนรู้เยอรมันมาตรฐานในฐานะภาษาที่สองของหญิงไทยที่ใช้ชีวิตในเขตสวิสเยอรมันเท่านั้น ผู้เขียนมุ่งหวังว่าจะเป็นการเปิดประเด็นสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมให้หญิงไทยในเขตสวิสเยอรมันนั้นเรียนรู้ภาษาเยอรมันมาตรฐานได้ดีขึ้น เพราะแม้ว่าการแทรกแซงของภาษาถิ่นอาจไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการสื่อสารกับเจ้าของภาษา แต่อาจส่งผลเสียต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันมาตรฐานซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะนั้นหมายถึงความสามารถในการอ่านเขียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการที่จะใช้ชีวิตอยู่ในต่างแดนได้ โดยรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเช่นเดียวกับเจ้าของภาษาและไม่ตกเป็นผู้เสียเปรียบทางสังคม

บรรณานุกรม

- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ๒๕๔๑. ภาษาศาสตร์สังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Attaviryanupap. 2004. Deutscherwerb thailändischer MigrantInnen in der Schweiz. Eine Pilotstudie. *Die Bruecke. Zeitschrift fuer Germanistik in Suedostasien* 4: 1-19.
- Barbour, Stephen/Stephenson, Patrick. 1998. *Variation im Deutschen. Soziolinguistische Perspektiven*. Berlin: de Gruyter.
- Bußmann, Hadumod. 2002. *Lexikon der Sprachwissenschaft*. Stuttgart: Kröner.
- Crystal, David. 1992. *An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages*. Oxford: Blackwell.
- Ferguson, Charles A. 1959. Diglossia. *Word* 15. 2: 325-337.
- Feuz, Barbara. 1995. *Baernduetsch*. Muri bei Bern: Cosmos.
- Greyerz, Otto von/Bietenhard, Ruth. 1997. *Berndeutsches Woerterbuch. Fuer die heutige Mundart zwischen Burgdorf, Lyss und Thun*. Muri bei Bern: Cosmos.
- Hägi, Sara/Scharloth, Joachim. 2005. Ist Standarddeutsch für Deutschschweizer eine Fremdsprache? Untersuchungen zu einem Topos des sprachreflexiven Diskurses. *Linguistik online* 24. 3/05: 19-47.
- de Jong, Willemijn. 1986. *Fremdarbeitersprache zwischen Anpassung und Widerstand. Eine ethnolinguistische Studie Ueber Sprache und Arbeitsmigration am Beispiel von Griechinnen und Griechen in der deutschen Schweiz*. Bern etc. : Lang.
- Matthey, Francis. 2005. Schweizerdeutsch und die Foerderung der Integration erwachsener Auslaenderinnen und Auslaender. In *Dialekt in der (Deutsch) Schweiz-Zwischen lokaler Identitaet und nationaler Kohaesion*. Forum Helveticum, ed. Pp. 125-130. Lenzburg: Forum Helveticum.

- Schläper, Robert. 1994. Das Spannungsfeld zwischen Standard und Dialekt in der Deutschschweiz. In *Spracherwerb in Spannungsfeld von Dialekt und Hochsprache*. Harold Burger/Amelie Häcki Buchhofer, eds. Pp. 15-28. Bern etc.: Lang.
- Siebenhaar, Beat/Werlen, Iwar. 1997. *Dialekt und Hochsprache in der deutschsprachigen Schweiz*. Zürich: Pro Helvetia.
- Studer, Thomas. 2002. Dialekte im DaF-Unterricht? Ja, aber... Konturen Konzepts fuer den Aufbau einer rezeptiven Varietaetenkompetenz. *Linguistik online* 10.1/02: 325-337.

ภาคผนวก

ภาษาเยอรมันแบบเบิร์น	ภาษาเยอรมันมาตรฐาน	คำแปลและคำอธิบาย	ภาษาเยอรมันแบบเบิร์น	ภาษาเยอรมันมาตรฐาน	คำแปลและคำอธิบาย
ab	nach	หลัง ใช้ในการบอกเวลา เช่น Viertel ab elfi = ๑๑.๑๕ นาที	anderi	andere	อื่นๆ -i เป็นวิภัติ (inflectional suffix) ที่ปรากฏในภาษาถิ่นเท่านั้น
Bärdütsch	Berndeutsch	ภาษาเยอรมันแบบเบิร์น	Batzeli	Kleingeld	เงินจำนวนน้อยๆ เหรียญ
Bebe	Baby	เด็กทารก	bitzeli	ein bisschen	เล็กน้อย
Blueme	Blume	ดอกไม้	Buebli	Knabe, Sohn	เด็กผู้ชาย, ลูกชาย
Buuch	Bauch	ท้อง	chly, chlyni	klein, kleine	เล็ก
Chuchi	Küche	ครัว	disi	diese	นี้
fascht	fast	แทบจะ เกือบจะ	fyn	fein, zart	ดีงาม, อ่อนหวาน

ภาษาเยอรมันแบบเบิร์น	ภาษาเยอรมันมาตรฐาน	คำแปลและคำอธิบาย	ภาษาเยอรมันแบบเบิร์น	ภาษาเยอรมันมาตรฐาน	คำแปลและคำอธิบาย
gäll	gelt?/nicht wahr?	จริงมั๊ย เป็นสร้อยคำที่ใช้เชื่อม ความเพื่อเรียกร้องให้ ผู้ฟังตอบว่าเห็นด้วย	gäm	gem	ชอบ
gränne	weinen	ร้องไห้	grüessech	Grüss Gott	สวัสดี เป็นคำใช้ทักทายแบบ สุภาพของชาวเบิร์น
guet	gut	ดี	Guete	Guten Appetit	ทานให้อร่อยๆ เป็นคำกล่าวเวลาจะทาน อาหาร พูดเต็มๆ ว่า E Guete!
halbi	halb	ครึ่ง ใช้บอกเวลาครึ่งชั่วโมง เช่น halbi zwei = ๑.๓๐ ๑๓.๓๐ น. ในภาษามาตร ฐานจะไม่มีการเติมวิภัติ -i	härzig	niedlich	น่ารัก
i	ich	ฉัน	inne	drin, innen	ข้างใน
isch	ist	เป็น อยู่ คือ	Läberli	Leber	ตับ
lieb [i+e]	lieb	น่ารัก อ่อนหวาน	luege	schaufen	มอง ดู
luschtig	lustig	ตลก	mängisch	manchmal	บางครั้ง
miteand	miteinander	ด้วยกัน	moou	doch	ใช่สิ ใช้ตอบคำถามปฏิเสธ
Muus	Maus	หนู	myni	meine	ของฉัน
nid	nicht	ไม่	nume	nur	เพียงแค่ว่า

ภาษาเยอรมันแบบเบิร์น	ภาษาเยอรมันมาตรฐาน	คำแปลและคำอธิบาย	ภาษาเยอรมันแบบเบิร์น	ภาษาเยอรมันมาตรฐาน	คำแปลและคำอธิบาย
nüüt	nichts	ไม่มีอะไรเลย ที่ปรากฏในชุดข้อมูลนี้ มักใช้หลังคำว่า macht (macht nichts แปลว่า ไม่เป็นไร)	Öppis	etwas	อะไรบางอย่าง
Papierli	Zettelchen	กระดาษแผ่นเล็กๆ -li เป็นหน่วยผสมคำ ที่ใช้บ่อยในภาษาสวิส เยอรมัน ใช้เติมท้าย คำนามเพื่อแสดง ความหมายว่า "เล็กๆ"	Rys	Reis	ข้าว
sälber	selber	(ทำอะไร) เอง	sali	Hallo!	สวัสดี บางครั้งใช้ salü มาจาก ภาษาฝรั่งเศสว่า Salut!
Samschtig	Samstag	วันเสาร์	schaffe	arbeiten	ทำงาน
scho	schon	แล้ว	Schoggi	Schokolade	ช็อกโกแลต
Sunntig	Sonntag	วันอาทิตย์	sueche	suche	หา
truurig	traurig	เศร้า	unger	unten	ข้างล่าง
Widerluege	Widersehen	แล้วพบกันใหม่ พูดเต็มๆ ว่า Uf Widerluege ภาษามาตร ฐานใช้ Auf Widersehen	zäme	zusammen	ด้วยกัน
zueluege	zusehen	มองดู	zuetue	zumachen	ปิด